

PM

Inventering av naturvärdesträd – Björknäs, Värmdövägen
Nacka kommun

INVENTERING AV NATURVÄRDES- TRÄD – BJÖRKNÄS, VÄRMDÖVÄGEN NACKA KOMMUN

Inventering, text och foto:

Pro Natura

Träringen 66b

416 79 Göteborg

Telefon: 0728-544411

e-post: ola.hammarstrom@pro-natura.net

Pro Natura:

Kontaktperson och ansvarig handläggare: Ola Hammarström

Inventering: Ola Hammarström

Beställare:

Nacka Kommun

Kontaktperson: Viveca Jansson

Framsida:

Tallticka (ö), kläckhål från reliktböck (n)

1. Uppdraget.....	4
2.1 Bakgrund.....	4
2.2 Syfte och omfattning.....	4
2. Metodik.....	4
3. Områdesbeskrivning.....	5
3.1. Allmänt om området.....	5
3.2. Uppgifter om naturen i området från befintligt underlag	6
4. Resultat.....	7
5. Litteratur och källor	8
6.1. Skriftliga källor.....	8
6.2. Kartor	8
6.3. Databaser och internet.....	8

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2: Karta över förekommande naturvärdesträd

Bilaga 2: Karta över förekommande naturvårdsarter

1. Uppdraget

2.1 Bakgrund

Inför en ny detaljplan längs Värmdövägen öster om Björknäs centrum har en inventering av naturvärdesträd utförts av Pro Natura. Föreliggande inventering ska fungera som underlag till att beakta värden för biologisk mångfald i pågående stadsutveckling.

2.2 Syfte och omfattning

Genomförd inventering syftar till att kartlägga träd med särskilda naturvärden inom det område som redovisas på karta i bilaga 1.

Inventeringen innefattar enbart kartering av naturvårdsintressanta träd och arter knutna till dessa. Kartering och bedömning av andra strukturer, element eller naturvärden ingår ej. Detta arbete innehåller ej heller någon bedömning av områdets värden för friluftslivet eller andra sociala värden.

2. Metodik

Det finns ingen vedertagen definition för vad ett naturvärdesträd är. Metoden i denna inventering har följt Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd (Höjer & Hultengren 2004) med tilläggen efterträdare för grova och gamla träd, (d.v.s. träd som inte når definitionen för mycket gamla träd eller jätteträd men som börjar uppnå en ansenlig ålder/grovlek) samt värdträd för naturvårdsarter. Naturvärdesträd har i detta arbete definierats enligt nedan:

- **Jätteträd** (≥ 100 cm $\emptyset$)
- **Grova träd – efterträdare** (70–99 cm $\emptyset$)
- **Mycket gamla träd** (tall, ek, gran, bok ≥ 200 år, övriga trädslag ≥ 140 år)
- **Gamla träd – efterträdare** (tall, ek, bok 150–199 år, gran 120–199 år, övriga trädslag 100–139 år)
- **Värdträd för naturvårdsarter** (rödlistade arter, signalarter och skyddade arter)
- **Hålträd** (≥ 40 cm $\emptyset$)

Inga provborringar för att bestämma trädålder har utförts. Trädålder har uppskattats utifrån strukturer i trädets växtsätt (grovlek, kronstruktur, mängd död ved i kronan, barkstruktur, etc.). Således finns en viss osäkerhet i åldersbestämningarna, framförallt gällande senvuxna tallar som kan vara svåra att åldersbestämma utan provborring.

En naturvårdsart är en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. I denna inventering har rödlistade arter, signalarter och skyddade arter eftersökts. De signalarter som använts är främst de arter som användes i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen 2014).

Följande moment har utförts i arbetet med inventeringen:

Förarbete

1. Sammanställning av tidigare dokumentation om ev. naturvärden kopplade till träd i inventeringsområdet.
2. Fältkartor för arbetet har tagits fram. Fältkartorna har innehållit en bakgrund med ortofoto – och har varit i skalan 1:3 500.

Fältarbete

Inventering har genomförts i hela det område som redovisas i bilaga 1. I detta område har naturvärdesträd enligt ovanstående definition identifierats. Träden har mätts in med handhållen GPS med en noggrannhet på ± 5 m.

Fältinventeringen utfördes under januari 2019.

Rapportering

Utförd inventering redovisas genom detta PM inklusive bilaga 1-3, samt ett GIS-skikt där identifierade naturvärdesträd redovisas tillsammans med relevant data i attributtabeln.

3. Områdesbeskrivning

3.1. Allmänt om området

Inventeringsområdet är beläget på den västligaste delen av Värmdön och ligger längs Värmdövägen mellan Björknäs och Orminge centrum. Terrängen i området är svagt kuperat med mindre höjder. Jordtäcknet är ställvis tunt och präglas av näringsfattiga jordar med risvegetation och berg i dagen. Hela inventeringsområdet utgörs av exploaterad mark med villa- och verksamhetsbebyggelse och genomkorsas av en vältrafikerad bilväg. Det omgivande landskapet är av liknande slag med stora villaområden där mindre skogsområden finns insprängda bland bebyggelsen. Tall är det dominerande trädslaget i området och det finns god tillgång på tallar som är uppåt 150 år och äldre. I sluttningar och sänkor där jordtäcknet är något mäktigare förekommer lövträd i större utsträckning, framförallt ek, björk och asp.

Figur 1 & 2. Gamla tallar på tomtmark.

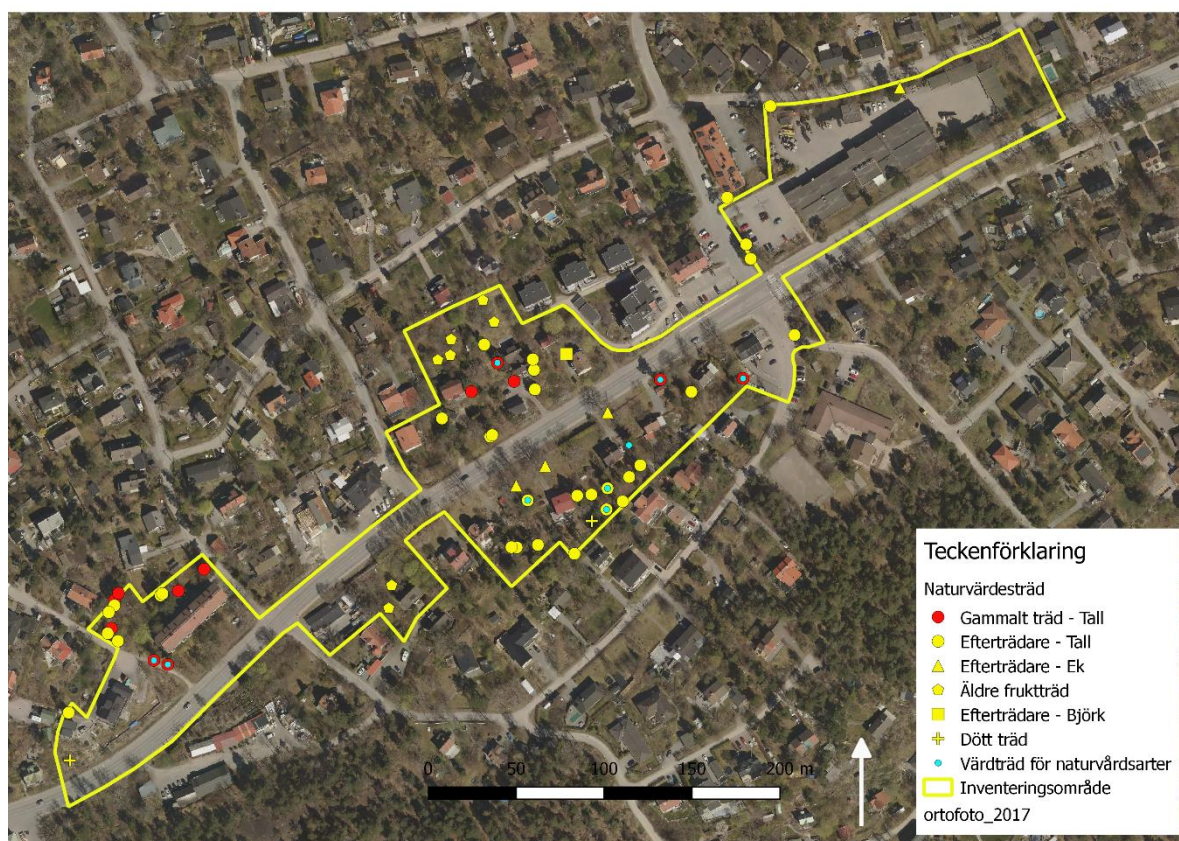
3.2. Uppgifter om naturen i området från befintligt underlag

Ingen del av det aktuella inventeringsområdet är beläget inom område som klassats som riksintresse. Inom aktuellt inventeringsområde saknas särskilda områdesbestämmelser för Natura-2000, naturreservat, biotopskyddsområde eller liknande. Ingen del av det aktuella inventeringsområdet har omfattats av de tematiska inventeringar som utförts på nationell nivå, såsom våtmarksinventeringen, ängs och betesmarksinventeringen, nyckelbiotopsinventeringen, sumpskogsinventeringen eller inventering av skyddsvärda träd. Uppgifter om området saknas i Grönstrukturprogram för Nacka kommun (2011) och dess underlagsrapport (Ekologigruppen 2009). Inom inventeringsområdet finns inga relevanta artfynd rapporterade från Artportalen.

4. Resultat

59 naturvärdesträd har identifierats inom inventeringsområdet. Av dessa var 44 träd tallar, sju fruktträd, fem ekar, en björk och en gran. Merparten av träden var efterträdare för gamla träd med gott om tallar mellan 150 och 200 år gamla. Tolv tallar bedömdes tillhöra kategorin särskilt skyddsvärda träd p.g.a. sin höga ålder.

Sju fynd av kläckhål från den rödlistade skalbaggen reliktböck *Nothorina muricata* och tre fynd av den rödlistade vedsvampen talticka *Phellinus pini* gjordes. Båda dessa arter är knutna till gamla trädindivider av tall. Kläckhål av signalarten granbarkgnagare *Microbregma emarginatum* noterades även på en äldre gran.

Figur 3. Karta över identifierade naturvärdesträd.

5. Litteratur och källor

6.1. Skriftliga källor

ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken rapporterar 14, SLU.

ArtDatabanken 2015: Rödlisterade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.

Ekologigruppen 2009: Biologisk mångfald i Nacka, Underlagsrapport till grönstrukturplan för Nacka kommun.

Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.

Nacka kommun 2011. Grönstrukturprogram.

Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsen 2014: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

6.2. Kartor

Ortofoto (2017), erhållet av Nacka kommun via WMS-länk.

6.3. Databaser och internet

Artportalen – Rapportsystem för växter, djur och svampar:
<https://artportalen.se/>

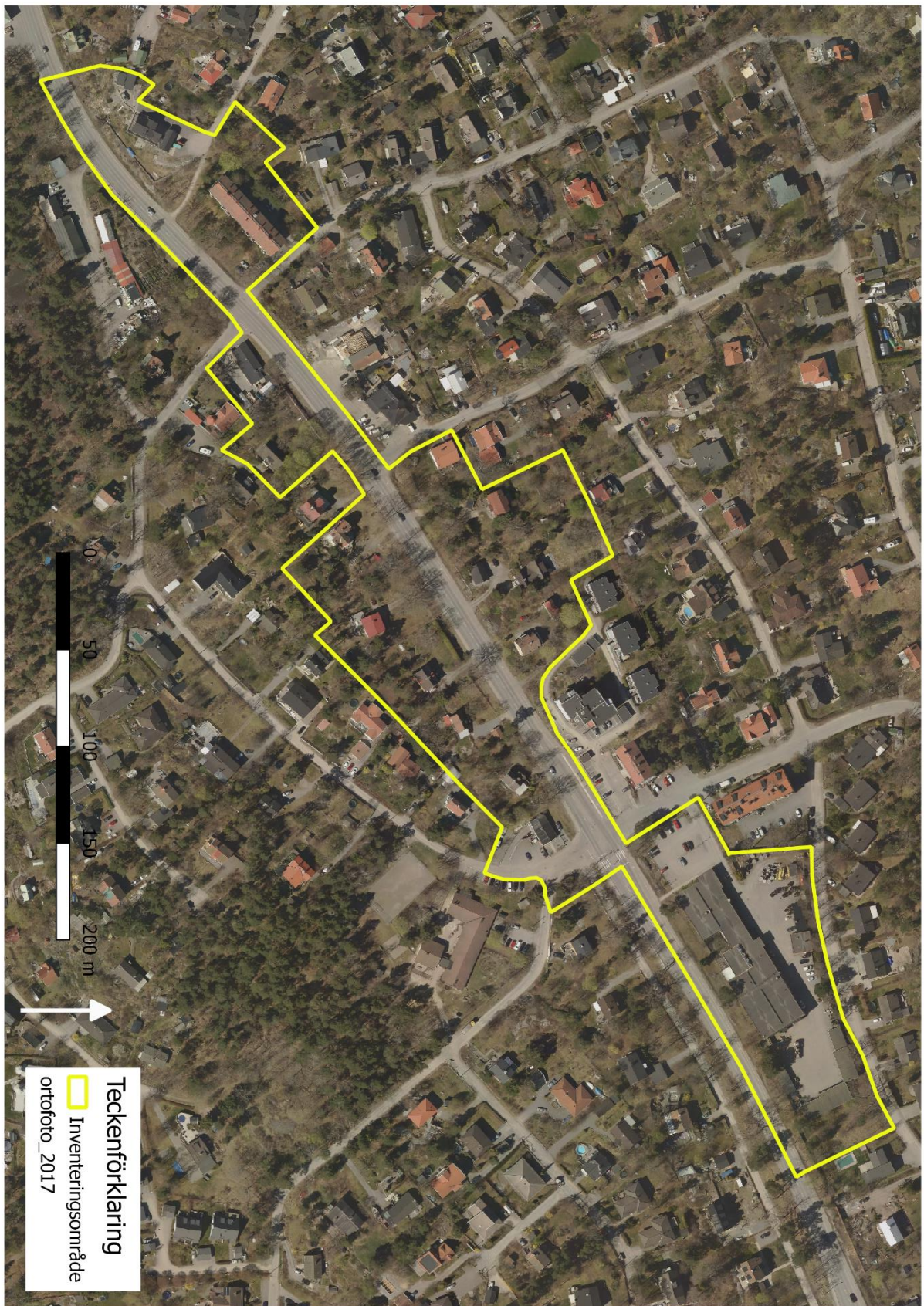
Länsstyrelsernas geodatakatalog:
<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur
<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

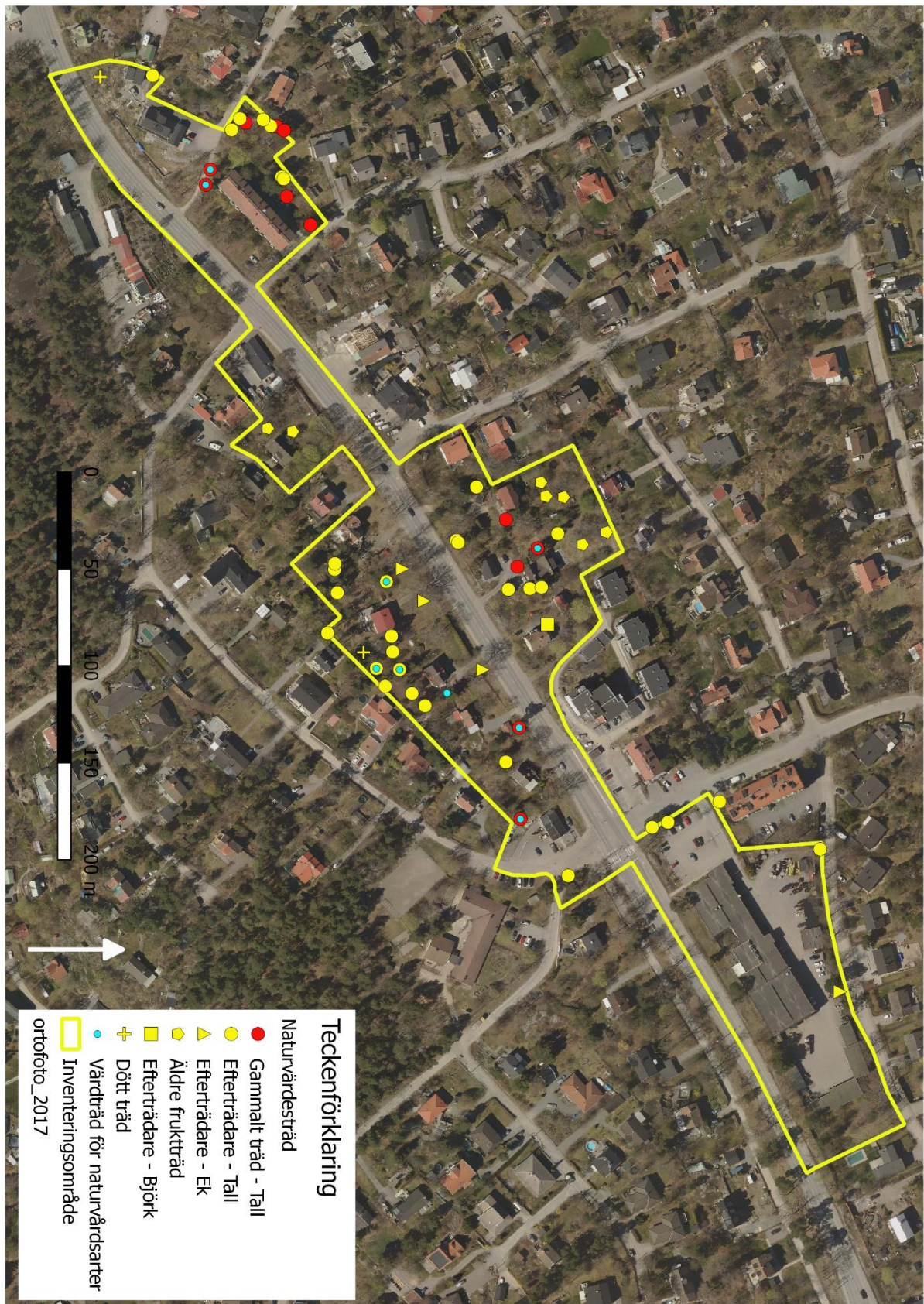
Utförare Pro Natura Träringen 66b 416 79 Göteborg Handläggare Pro Natura Ola Hammarström	Dokumentnamn Inventering av naturvärdesträd – Björknäs, Värmdövägen Nacka kommun	Sidnummer (antal sidor) 8 (8)
		Datum 2019-01-25
		Version 1:1

Bilaga 1. Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2. Karta över förekommande naturvärdesträd

Bilaga 3. Karta över förekommande naturvårdsarter

